

Rättsfallssamlingen

DOMSTOLENS DOM (stora avdelningen)

den 17 maj 2022*

”Begäran om förhandsavgörande – Direktiv 93/13/EEG – Oskäliga villkor i konsumentavtal – Likvärdighetsprincipen – Effektivitetsprincipen – Utmättningsförfarande på grundval av ett leasingavtal som utgör exekutionstitel – Invändning mot verkställighet – Nationell lagstiftning som inte tillåter att den domstol som har att pröva invändningen prövar huruvida villkoren i en exekutionstitel är oskäliga – Verkställighetsdomstolens behörighet att ex officio pröva huruvida ett villkor eventuellt är oskäligt – Det är möjligt att väcka talan vid allmän domstol, varvid en prövning av huruvida villkoren är oskäliga kan ske – Krav på att säkerhet ställs för att verkställighetsförfarandet ska kunna skjutas upp”

I mål C-725/19,

angående en begäran om förhandsavgörande enligt artikel 267 FEUF, framställd av Judecătoria Sectorului 2 Bucureşti (Förstainstansdomstolen i distrikt 2 i Bukarest, Rumänien) genom beslut av den 18 september 2019, som inkom till domstolen den 1 oktober 2019, i målet

IO

mot

Impuls Leasing România IFN SA,

meddelar

DOMSTOLEN (stora avdelningen)

sammansatt av ordföranden K. Lenaerts, avdelningsordförandena A. Arabadjiev, K. Jürimäe, C. Lycourgos, E. Regan, S. Rodin (referent) och I. Jarukaitis samt domarna M. Ilesič, J.-C. Bonichot, M. Safjan, F. Biltgen, P.G. Xuereb, N. Piçarra, L.S. Rossi och A. Kumin,

generaladvokat: E. Tanchev,

justitiesekreterare: handläggaren R. Şereş,

efter det skriftliga förfarandet och förhandlingen den 27 april 2021,

med beaktande av de yttranden som avgetts av:

– Impuls Leasing România IFN SA, genom N.M. Ionescu, avocată,

* Rättegångsspråk: rumänska.

- Rumäniens regering, genom E. Gane, i egenskap av ombud,
- Europeiska kommissionen, genom N. Ruiz García, C. Gheorghiu och M. Carpus Carcea, samtliga i egenskap av ombud,

och efter att den 15 juli 2021 ha hört generaladvokatens förslag till avgörande,

följande

Dom

- 1 Begäran om förhandsavgörande avser tolkningen av rådets direktiv 93/13/EEG av den 5 april 1993 om oskäliga villkor i konsumentavtal (EGT L 95, 1993, s. 29; svensk specialutgåva, område 15, volym 12, s. 169).
- 2 Begäran har framställts i ett mål mellan IO och Impuls Leasing România IFN SA (nedan kallat ILR). Målet rör en invändning mot verkställighet som käranden i det nationella målet framställt mot utsokningsåtgärder avseende ett leasingavtal.

Tillämpliga bestämmelser

Unionsrätt

- 3 I tjugofjärde skälet i direktiv 93/13 anges att "[m]edlemsstaternas domstolar eller förvaltningsmyndigheter måste förfoga över lämpliga och effektiva medel för att förhindra fortsatt tillämpning av oskäliga villkor i konsumentavtal".
- 4 I artikel 6.1 i direktivet föreskrivs följande:

"Medlemsstaterna skall föreskriva att oskäliga villkor som används i avtal som en näringsidkare sluter med en konsument inte är, på sätt som närmare stadgas i deras nationella rätt, bindande för konsumenten och att avtalet skall förbli bindande för parterna på samma grunder, om det kan bestå utan de oskäliga villkoren."
- 5 I artikel 7.1 i direktivet föreskrivs följande:

"Medlemsstaterna skall se till att det i konsumenternas och konkurrenternas intresse finns lämpliga och effektiva medel för att hindra fortsatt användning av oskäliga villkor i avtal som näringsidkare sluter med konsumenter."

Rumänsk rätt

- 6 Civilprocesslagen ändrades genom Legea nr. 310/2018 pentru modificarea și completarea Legii nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă, precum și pentru modificarea și completarea altor acte normative (lag nr 310/2018 om ändring och komplettering av lag nr 134/2010 om civilprocesslagen och andra normativa rättsakter) (*Monitorul Oficial al României*, del I, nr 1074)

av den 18 december 2018, som trädde i kraft den 21 december 2018. Eftersom den aktuella ansökan om utmätning lämnades in den 26 mars 2019 ska bestämmelserna i civilprocesslagen, i dess lydelse enligt nämnda lag, tillämpas på den (nedan kallad den ändrade civilprocesslagen).

- 7 I artikel 24 i den ändrade civilprocesslagen föreskrivs följande:
”Bestämmelserna i den nya processlagen ska endast tillämpas på de förfaranden och verkställighetsförfaranden som inletts efter det att den trädde i kraft.”
- 8 I artikel 632.1 i den ändrade civilprocesslagen föreskrivs följande:
”Verkställighet kan endast ske med stöd av en exekutionstitel.”
- 9 I artikel 638.1 led 4 i den ändrade civilprocesslagen föreskrivs följande:
”Även skuldebrev och andra handlingar som enligt lag kan verkställas ska anses utgöra en exekutionstitel och kan bli föremål för ett verkställighetsförfarande.”
- 10 I artikel 638.2 i den ändrade civilprocesslagen föreskrivs följande:
”Uppskov med verkställigheten av de exekutionstitlar som anges i punkt 1 leden 2 och 4 kan även begäras inom ramen för en talan i sak som avser ogiltigförklaring av exekutionstitlarna. Bestämmelserna i artikel 719 ska tillämpas analogt.”
- 11 I artikel 713.2 i den ändrade civilprocesslagen föreskrivs följande:
”Om verkställighet sker på grund av en annan exekutionstitel än ett domstolsavgörande, får faktiska eller rättsliga omständigheter som gäller den rättighet som ligger till grund för exekutionstiteln endast åberopas till stöd för bestridandet om det i lag inte stadgas något rättsmedel för ogiltigförklaring av exekutionstiteln, däribland talan vid allmän domstol.”
- 12 I artikel 8 i Ordonanța Guvernului nr. 51/1997 privind operațiunile de leasing și societățile de leasing (regeringsdekret nr 51/1997 om leasingtransaktioner och leasingbolag) föreskrivs följande:
”Leasingavtal samt sakrättslig och personlig säkerhet som ställts för att säkerställa de skyldigheter som följer av leasingavtalet utgör exekutionstitlar.”
- 13 I artikel 15 i regeringsdekret nr 51/1997 föreskrivs följande:
”Om inte annat föreskrivs i avtalet har leasinggivaren/finansiären rätt att säga upp leasingavtalet, om leasetagaren/användaren inte fullgör sin skyldighet att betala hela hyran under två på varandra följande månader, beräknade från den förfallodag som föreskrivs i leasingavtalet, och leasetagaren/användaren är skyldig att återlämna egendomen och betala samtliga utestående belopp, fram till den dag då återlämning ska ske enligt leasingavtalet.”
- 14 I artikel 10 d i regeringsdekret nr 51/1997 föreskrivs följande:
”Leasingtagaren/användaren åtar sig att betala alla belopp som ska betalas enligt leasingavtalet – såsom hyra, försäkringar, skatter, avgifter – upp till det belopp och inom de frister som anges i avtalet.”
- 15 Direktiv 93/13 har införlivats med rumänsk rätt genom Legea nr. 193/2000 privind clauzele abuzive din contractele încheiate între profesioniști și consumatori (lag nr 193/2000 om oskäliga villkor i avtal mellan näringsidkare och konsumenter).

16 I artikel 1 i lag nr 193/2000 föreskrivs följande:

”1. Alla avtal som ingås mellan en näringsidkare och en konsument avseende försäljning av varor eller tillhandahållande av tjänster ska innehålla klara och tydliga avtalsvillkor som inte kräver specifika kunskaper för att kunna förstås.

2. Om det råder tvivel om hur avtalsvillkoren ska tolkas, ska dessa tolkas till konsumentens fördel.

3. Det är förbjudet för en näringsidkare att införa oskäligen villkor i ett avtal som ingås med en konsument.”

17 I artikel 2 i lag nr 193/2000 föreskrivs följande:

”1. Med ’konsument’ avses en fysisk person eller sammanslutning av fysiska personer som, inom ramen för ett avtal som omfattas av denna lags tillämpningsområde, handlar för ändamål som faller utanför dennes näringsverksamhet, industri- eller produktionsverksamhet, hantverk eller yrke.

2. Med ’näringsidkare’ avses en behörig fysisk eller juridisk person som, inom ramen för ett avtal som omfattas av denna lags tillämpningsområde, handlar för ändamål som faller inom dennes näringsverksamhet, industri- eller produktionsverksamhet, hantverk eller yrke. Detsamma gäller den som på sådant sätt handlar i den förstnämnda personens namn eller för dennes räkning.”

18 I artikel 4 i lag nr 193/2000 föreskrivs följande:

”1. Ett avtalsvillkor som inte har varit föremål för individuell förhandling med konsumenten ska anses vara oskäligt om det, ensamt eller tillsammans med andra avtalsbestämmelser, i strid med kravet på god sed medför en betydande obalans i parternas rättigheter och skyldigheter enligt avtalet till nackdel för konsumenten.

2. Ett avtalsvillkor ska anses inte ha varit föremål för individuell förhandling med konsumenten om det har utarbetats utan att konsumenten har haft möjlighet att påverka villkorets innehåll; såsom till exempel vad gäller standardavtal eller allmänna försäljningsvillkor som används av näringsidkare som är verksamma på den aktuella varu- eller tjänstemarknaden.

3. Den omständigheten att vissa delar av ett villkor eller ett särskilt villkor har varit föremål för individuell förhandling med konsumenten utesluter inte att bestämmelserna i denna lag tillämpas på resten av avtalet, om det framgår av en helhetsbedömning av avtalet att det rör sig om ett i förväg av näringsidkaren formulerat standardavtal. Om en näringsidkare hävdar att ett standardvillkor har varit föremål för individuell förhandling med konsumenten, har näringsidkaren bevisbördan för sitt påstående.

4. Bilagan utgör en fullvärdig del av denna lag och innehåller en vägledande lista på villkor som kan anses oskäligen.

5. Utan att det påverkar tillämpningen av denna lag ska frågan om ett avtalsvillkor är oskäligt bedömas med beaktande av följande:

a) vilken typ av varor eller tjänster som avtalet avser vid tiden för avtalets ingående;

- b) alla omständigheter i samband med att avtalet ingicks;
- c) alla övriga villkor i avtalet eller något annat avtal som det är beroende av.

6. Bedömningen av avtalsvillkors oskälighet ska inte avse vare sig beskrivningen av avtalets huvudföremål eller förhållandet mellan, å ena sidan, pris och ersättning och, å andra sidan, sålda tjänster eller varor; detta gäller i den mån dessa villkor är klart och begripligt formulerade.”

- 19 I artikel 6 i lag nr 193/2000 föreskrivs följande:

”Avtalsvillkor som en person eller ett enligt lag behörigt organ fastställt vara oskäligen har inga verkningar gentemot konsumenten. Avtalet fortsätter att gälla, med konsumentens samtycke, enbart om detta fortfarande är möjligt när ifrågavarande villkor har strukits.”

- 20 I punkt 1 i) i bilagan till lag nr 193/2000 föreskrivs följande:

”Avtalsbestämmelser enligt vilka en konsument som inte fullgör sina skyldigheter enligt avtalet är skyldig att betala en ersättning som är oproportionerligt hög i förhållande till den skada som näringsidkaren har lidit, ska anses vara oskäligen.”

Målet vid den nationella domstolen och tolkningsfrågan

- 21 Den 20 augusti 2008 ingick IO ett leasingavtal med ILR för en period på 48 månader avseende ett motorfordon med ett värde på 7 810,94 euro exklusive mervärdesskatt. Det framgår av villkoren i avtalet att det finansierade värdet uppgick till 6 248,75 euro, att räntesatsen hade fastställts till 8,25 procent, att skatten för beviljandet av krediten, vilken fastställts till 4 procent, uppgick till 312,44 euro och att handläggningsavgiften uppgick till 5 euro per månad. I avtalet föreskrevs att om skyldigheterna enligt avtalet inte uppfylldes, kunde leasegivaren antingen begära verkställighet av de skyldigheter som enligt avtalet åligger leasetagaren, samt skadestånd, eller, kumulativt eller alternativt, vidta de åtgärder som denne ansåg vara nödvändiga, eller häva avtalet utan föregående uppsägning eller ytterligare formaliteter, och utan domstols- eller skiljedomsförfarande, och begära skadestånd.
- 22 Eftersom IO inte längre kunde betala den fastställda hyran sades det aktuella leasingavtalet upp den 7 december 2009. Den 19 mars 2010 återlämnades det berörda motorfordonet till ILR i enlighet med den exekutionstitel som avtalet utgjorde. Det såldes därefter den 29 juni 2010, för ett belopp på 5 294,12 euro inklusive mervärdesskatt.
- 23 Efter uppsägningen ansökte ILR den 15 oktober 2010 om utmätning av ett belopp på 12 592,32 rumänska lei (RON) (cirka 2 547 euro), i syfte att driva in de fordringar som IRL hade i enlighet med exekutionstiteln, det vill säga obetalda fakturor avseende hyra, avgifter för betalningsföreläggande, straffavgifter, skillnader i växelkurserna, försäkringar och indrivningskostnader.
- 24 Den 28 mars 2013 ingav ILR en ansökan om fortsatt utmätning gentemot IO avseende ett belopp på 70 601,12 RON (cirka 14 280 euro). Genom en tvistemålsdom av den 13 november 2015, beviljade av Judecătoria Sectorului 1 Bucureşti (Förstainstansdomstolen i distrikt 1 i Bukarest, Rumänien), utmätning hos en utomstående.

- 25 Den 16 november 2016 beslutade kronofogden att avsluta utmätningen, eftersom IO:s tillgångar inte omfattade någon egendom som kunde utmätas.
- 26 Den 26 mars 2019 ingav ILR en ny ansökan om utmätning gentemot IO i syfte att erhålla betalning av en fordran på 137 502,84 RON (cirka 27 900 euro), vilket motsvarade beloppet för de fakturor som utfärdats och som inte betalats, dröjsmålsavgifter, det resterande beloppet av det finansierade och icke återbetalda kapitalet, skulder till följd av att avtalsförpliktelser inte hade fullgjorts samt indrivningskostnader.
- 27 Genom beslut av den 12 april 2019 beviljade Judecătoria Sectorului 2 Bucureşti (Förstainstansdomstolen i distrikt 2 i Bukarest, Rumänien) utmätning av det begärda beloppet, samt utmätningens kostnaderna, vilka senare av kronofogden fastställdes till 8 719,29 RON (cirka 1 764 euro).
- 28 Den 24 maj 2019 framställde IO en invändning mot verkställigheten. Till stöd för sin invändning gjorde IO gällande att den treåriga preskriptionsfristen, under vilken ILR kunde ansöka om och beviljas utmätning med stöd av exekutionstiteln, det vill säga leasingavtalet, började löpa år 2010, när IO slutade att betala leasinghyran, och att preskriptionstiden hade löpt ut när ILR ingav den andra ansökan om utmätning. IO påpekade även att ILR år 2019 – med anledning av en initial finansiering på 6 248,75 euro, som IO under perioden 2008–2010 hade betalat av en stor del av – inledde ett andra utmätningförfarande avseende ett belopp på cirka 30 000 euro.
- 29 ILR har invänt att det har en säker, likvid och förfallen fordran mot IO, bestående av det resterande beloppet av det finansierade kapitalet vid den tidpunkt då leasingavtalet sades upp, ränta, straffavgifter, försäkringspremier som betalats till försäkringsgivaren, indrivningskostnaden och summan av de obetalda fakturorna. Försäljningspriset för det fordon som var föremål för leasingavtalet hade dragits av från denna fordran.
- 30 Den hänskjutande domstolen har påpekat att leasingavtalet på grundval av vilken utmätningförfarandet gentemot IO påskyndades innehåller vissa villkor som skulle kunna anses vara oskäligen mot bakgrund av lag nr 193/2000, genom vilken direktiv 93/13 har införlivats. Den hänskjutande domstolen har påpekat att en nationell domstol enligt artikel 713.2 i civilprocesslagen, i den lydelse som var gällande före den ändring som infördes genom lag nr 310/2018, kunde pröva huruvida avtalsvillkor i leasingavtal var oskäligen i samband med ett bestridande av verkställighet om det inte fanns något särskilt rättsmedel för att få dem ogiltigförklarade. Enligt artikel 713.2 i civilprocesslagen, i dess ändrade lydelse, vilken är tillämplig i det nationella målet, kan den nationella domstolen däremot numera endast pröva huruvida sådana avtalsvillkor är oskäligen om det inte finns något rättsmedel för att ogiltigförklara dessa avtal, däribland talan vid allmän domstol. Lag nr 193/2000 ger emellertid numera konsumenterna möjlighet att väcka talan vid allmän domstol, i samband med vilken en nationell domstol kan pröva huruvida avtalsvillkor eventuellt är oskäligen.
- 31 Den hänskjutande domstolen har emellertid påpekat att enligt effektivitetsprincipen får de nationella mekanismerna för verkställighet inte medföra att det i praktiken blir omöjligt eller orimligt svårt att utöva de rättigheter som konsumenterna har enligt unionsrätten. Ett effektivt skydd av dessa rättigheter kan emellertid endast säkerställas om det nationella processrättsliga systemet tillåter en prövning ex officio av huruvida avtalsvillkor eventuellt är oskäligen i samband med själva verkställighetsförfarandet. Det råder således tvivel om huruvida artikel 713.2 i den

ändrade civilprocesslagen är förenlig med direktiv 93/13, eftersom konsumenterna numera är tvungna att väcka talan vid allmän domstol utan att kunna utöva sina rättigheter enligt direktivet när de bestrider verkställighet.

- 32 Mot denna bakgrund beslutade Judecătoria Sectorului 2 Bucureşti (Förstainstansdomstolen i distrikt 2 i Bukarest) att vilandeförklara målet och ställa följande fråga till EU-domstolen:

”Ska direktiv 93/13/EEG, mot bakgrund av effektivitetsprincipen, tolkas på så sätt, att det utgör hinder för en nationell lagstiftning såsom den gällande rumänska lagstiftningen angående villkoren för att en invändning mot verkställighet ska tas upp till prövning – artikel 713.2 i den [ändrade] civilprocesslagen ... – enligt vilken en domstol inom ramen för en invändning mot verkställighet varken på konsumentens begäran eller ex officio har möjlighet att pröva huruvida villkoren i ett leasingavtal som utgör en exekutionstitel är oskäligen, eftersom det i lagen anges ett rättsmedel i form av talan vid allmän domstol för prövning av huruvida avtal som har ingåtts mellan en ’konsument’ och en ’näringsidkare’ (säljare eller leverantör) innehåller oskäligen villkor i den mening som avses i direktivet?”

EU-domstolens behörighet

- 33 ILR har gjort gällande att domstolen inte är behörig att pröva förevarande begäran om förhandsavgörande, eftersom den avser tolkning av nationell rätt.
- 34 EU-domstolen erinrar i detta hänseende om att det i ett förfarande enligt artikel 267 FEUF, som grundar sig på en tydlig funktionsfördelning mellan de nationella domstolarna och EU-domstolen, enligt fast praxis är den nationella domstolen som är ensam behörig att fastställa och bedöma omständigheterna i målet samt att tolka och tillämpa den nationella lagstiftningen (dom av den 14 juni 2012, Banco Español de Crédito, C-618/10, EU:C:2012:349, punkt 76 och där angiven rättspraxis). Domstolen är i ett sådant förfarande således endast behörig att pröva unionsbestämmelser (dom av den 11 juli 2018, Somoza Hermo och Ilunión Seguridad, C-60/17, EU:C:2018:559, punkt 44).
- 35 Detta är fallet i förevarande mål.
- 36 Det räcker nämligen att konstatera att den hänskjutande domstolen har bett EU-domstolen att tolka direktiv 93/13 för att kunna avgöra en tvist avseende ett avtal som ingåtts mellan en näringsidkare och en konsument.
- 37 EU-domstolen är således behörig att ta upp förevarande begäran om förhandsavgörande till prövning.

Prövning av tolkningsfrågan

- 38 Den hänskjutande domstolen har ställt sin fråga för att få klarhet i huruvida direktiv 93/13 ska tolkas så, att det utgör hinder för en nationell lagstiftning som inte tillåter verkställighetsdomstolen som ska pröva en invändning mot verkställighet av ett leasingavtal som ingåtts mellan en konsument och en näringsidkare och som utgör exekutionstitel, att ex officio eller på begäran av konsumenten pröva huruvida villkoren i avtalet är oskäligen, eftersom det enligt lag finns en möjlighet att väcka talan vid allmän domstol, varvid den domstol som har att pröva talan kan kontrollera huruvida villkoren i ett sådant avtal är oskäligen.

- 39 Det framgår av domstolens fasta praxis att det skyddssystem som införts genom direktiv 93/13 grundar sig på tanken att konsumenten har en underlägsen ställning i förhållande till näringsidkaren i fråga om såväl förhandlingsförmåga som informationsnivå (se, bland annat, dom av den 26 januari 2017, Banco Primus, C-421/14, EU:C:2017:60, punkt 40 och där angiven rättspraxis).
- 40 Med hänsyn till detta underläge som konsumenten befinner sig i föreskrivs det i artikel 6.1 i direktiv 93/13 att oskäligen villkor inte är bindande för konsumenten. Detta är en tvingande bestämmelse som har till syfte att ersätta den formella jämvikt mellan avtalsparternas rättigheter och skyldigheter som följer av avtalet med en verklig jämvikt så att parterna blir jämbördiga (se, bland annat, dom av den 21 december 2016, Gutiérrez Naranjo m.fl., C-154/15, C-307/15 och C-308/15, EU:C:2016:980, punkterna 53 och 55, och dom av den 26 januari 2017, Banco Primus, C-421/14, EU:C:2017:60, punkt 41).
- 41 EU-domstolen har redan flera gånger konstaterat att de nationella domstolarna har en skyldighet att, så snart som de har tillgång till sådana uppgifter om de faktiska eller rättsliga omständigheterna som är nödvändiga i detta hänseende, ex officio bedöma huruvida ett avtalsvillkor, på vilket direktiv 93/13 är tillämpligt, är oskäligt och därigenom undanröja obalansen mellan konsumenten och näringsidkaren (dom av den 14 mars 2013, Aziz, C-415/11, EU:C:2013:164, punkt 46 och där angiven rättspraxis, dom av den 21 december 2016, Gutiérrez Naranjo m.fl., C-154/15, C-307/15 och C-308/15, EU:C:2016:980, punkt 58, och dom av den 26 januari 2017, Banco Primus, C-421/14, EU:C:2017:60, punkt 43).
- 42 Direktiv 93/13, kräver dessutom, såsom framgår av artikel 7.1 jämförd med tjugofjärde skälet i direktivet, att medlemsstaterna föreskriver lämpliga och effektiva medel för att hindra fortsatt användning av oskäligen villkor i avtal som näringsidkare sluter med konsumenter (dom av den 26 juni 2019, Addiko Bank, C-407/18, EU:C:2019:537, punkt 44 och där angiven rättspraxis).
- 43 Domstolen har således redan, vid flera tillfällen och med beaktande av kraven i artikel 6.1 och artikel 7.1 i direktiv 93/13, reglerat det sätt på vilket den nationella domstolen ska säkerställa skyddet av de rättigheter som konsumenterna har enligt detta direktiv. I unionsrätten harmoniseras emellertid i princip inte förfarandena för bedömning av avtalsvillkor som påstås vara oskäligen. Sådana förfaranden omfattas således av medlemsstaternas interna rättsordningar. Bestämmelserna om dessa förfaranden får emellertid inte vara mindre förmånliga än de som avser liknande situationer som omfattas av nationell rätt (likvärdighetsprincipen) och de får inte medföra att det i praktiken blir omöjligt eller orimligt svårt att utöva rättigheter som följer av unionsrätten (effektivitetsprincipen) (se, bland annat, dom av den 26 juni 2019, Addiko Bank, C-407/18, EU:C:2019:537, punkterna 45 och 46 och där angiven rättspraxis).
- 44 Domstolen har inte tagit del av några omständigheter som ger anledning att betvivla att den nationella lagstiftning som är aktuell i det nationella målet är förenlig med likvärdighetsprincipen.
- 45 Vad avser effektivitetsprincipen ska det erinras om att varje fall där frågan uppkommer huruvida en nationell processuell bestämmelse medför att det blir omöjligt eller orimligt svårt att tillämpa unionsrätten ska bedömas med beaktande av bestämmelsens funktion i förfarandet betraktat som en helhet samt förfarandets förlopp och särdrag. Dessutom ska, i förekommande fall, de principer som ligger till grund för det nationella domstolssystemet beaktas, såsom skyddet för rätten till försvar, rättssäkerhetsprincipen och principen om en ändamålsenlig handläggning (dom av den 22 april 2021, Profi Credit Slovakia, C-485/19, EU:C:2021:313, punkt 53). De särdrag

som kännetecknar dessa förfaranden får emellertid inte påverka det rättsliga skydd som konsumenten ska åtnjuta enligt bestämmelserna i direktiv 93/13 (dom av den 21 april 2016, Radlinger och Radlingerová, C-377/14, EU:C:2016:283, punkt 50 och där angiven rättspraxis).

- 46 Domstolen har dessutom preciserat att medlemsstaternas skyldighet att säkerställa att de rättigheter för enskilda som följer av unionsrätten är effektiva innebär, bland annat vad gäller de rättigheter som följer av direktiv 93/13, ett krav på ett effektivt domstolsskydd, vilket bekräftas i artikel 7.1 i direktivet och som även har stadfäst i artikel 47 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna. Detta skydd omfattar bland annat fastställandet av processuella regler för att väcka talan med stöd av sådana rättigheter (se, för ett liknande resonemang, dom av den 10 juni 2021, BNP Paribas Personal Finance, C-776/19–C-782/19, EU:C:2021:470, punkt 29 och där angiven rättspraxis).
- 47 Domstolen har härvid slagit fast att i avsaknad av en effektiv kontroll av huruvida villkoren i det berörda avtalet eventuellt är oskäligen, kan iakttagandet av de rättigheter som följer av direktiv 93/13 inte säkerställas (dom av den 4 juni 2020, Kancelaria Medius, C-495/19, EU:C:2020:431, punkt 35 och där angiven rättspraxis).
- 48 Härav följer att de villkor som fastställts i nationell rätt, vilka det hänvisas till i artikel 6.1 i direktiv 93/13, inte kan påverka innehållet i konsumenternas rätt, enligt denna bestämmelse, att inte vara bundna av ett villkor som ansetts oskäligt (dom av den 21 december 2016, Gutiérrez Naranjo m.fl., C-154/15, C-307/15 och C-308/15, EU:C:2016:980, punkt 71, och dom av den 26 januari 2017, Banco Primus, C-421/14, EU:C:2017:60, punkt 51).
- 49 Domstolen har således redan påpekat att ett effektivt skydd av de rättigheter som följer av detta direktiv endast kan säkerställas om det nationella processrättsliga systemet tillåter en prövning ex officio av huruvida villkoren i det berörda avtalet eventuellt är oskäligen, antingen i samband med förfarandet för utfärdande av betalningsföreläggande eller i samband med förfarandet för verkställighet av betalningsföreläggandet (se, bland annat, dom av den 18 februari 2016, Finanmadrid EFC, C-49/14, EU:C:2016:98, punkt 46, och dom av den 13 september 2018, Profi Credit Polska, C-176/17, EU:C:2018:711, punkt 44).
- 50 Domstolen har slagit fast att om det inte föreskrivs någon domstolsprövning ex officio av om villkoren i det berörda avtalet eventuellt är oskäligen i samband med verkställigheten av betalningsföreläggandet, ska den nationella lagstiftningen anses undergräva det effektiva skydd som är syftet med direktiv 93/13, om den inte föreskriver att en sådan prövning ska ske i samband med utfärdandet av betalningsföreläggandet eller – när en sådan prövning föreskrivs enbart i samband med bestridande av ett betalningsföreläggande – om det föreligger en icke försumbar risk för att den berörda konsumenten inte inkommer med det nödvändiga bestridandet, antingen för att den frist som gäller för detta är mycket kort, för att konsumenten avskräcks från att försvara sig med tanke på de kostnader som en talan vid domstol innebär i förhållande till beloppet av den bestridda skulden eller för att den nationella lagstiftningen inte föreskriver att konsumenten måste ges all nödvändig information för att denne ska förstå omfattningen av sina rättigheter (dom av den 20 september 2018, EOS KSI Slovensko, C-448/17, EU:C:2018:745, punkt 46 och där angiven rättspraxis).
- 51 Domstolen har även slagit fast att direktivet ska tolkas så, att det utgör hinder för en nationell lagstiftning vilken inte tillåter verkställighetsdomstolen att i ett förfarande för utmätning av in-tecknad egendom, vare sig ex officio eller på begäran av konsumenten, göra en oskälighetsbedömning av ett villkor i det avtal som föranlett den skuld för vilken betalning begärs

och som ligger till grund för exekutionstiteln, och inte heller tillåter nämnda domstol att förordna om säkerhetsåtgärder, som bland annat inställande av verkställighet, för att säkerställa att det slutliga avgörandet från den domstol som ska bedöma fastställelsetalan, och som är behörig att bedöma huruvida detta villkor är oskäligt, får full verkan (beslut av den 14 november 2013, Banco Popular Español och Banco de Valencia, C-537/12 och C-116/13, EU:C:2013:759, punkt 60, och dom av den 17 juli 2014, Sánchez Morcillo och Abril García, C-169/14, EU:C:2014:2099, punkt 28).

- 52 I målet vid den nationella domstolen framgår det av handlingarna i målet att den hänskjutande domstolen genom beslut av den 12 april 2019 godkände verkställigheten av det aktuella avtalet. Frågan huruvida villkoren i avtalet eventuellt var oskäliga verkar dessutom inte ha prövats av domstol tidigare.
- 53 Det framgår av emellertid beslutet om hänskjutande att det enligt artikel 713.2 i den ändrade civilprocesslagen inte längre är möjligt för verkställighetsdomstolen att, i samband med ett bestridande av verkställigheten, antingen ex officio eller på begäran av konsumenten, pröva huruvida villkoren i ett leasingavtal som utgör exekutionstitel, är oskäliga, eftersom den kontrollen kan göras av den domstol som prövar målet om ogiltigförklaring i samband med att talan väcks vid allmän domstol, vilket inte behöver ske inom någon särskild tidsfrist, eftersom den domstolen är behörig att vilandeförklara verkställighetsförfarandet i enlighet med lag nr 193/2000.
- 54 Det ska i detta hänseende erinras om att EU-domstolen, i punkt 61 i domen av den 26 juni 2019, Addiko Bank (C-407/18, EU:C:2019:537), slog fast att det är uppenbart att för att säkerställa att konsumentskyddet enligt direktiv 93/13 får fullt genomslag så räcker det inte att den domstol som tagit emot en ansökan om verkställighet av ett avtal om hypotekslån som ingåtts mellan en näringsidkare och en konsument inte, enligt nationell rätt, kan pröva om avtalsvillkoren är oskäliga utan att detta endast kan prövas av den domstol som senare prövar en eventuell talan i sak som väckts av konsumenten och där konsumenten yrkar att det ska fastställas att dessa oskäliga villkor är ogiltiga.
- 55 Domstolen har nämligen slagit fast att för det fall verkställighetsförfarandet avslutas innan den domstol som prövar målet om ogiltigförklaring har meddelat ett avgörande med innebörd att det avtalsvillkor som låg till grund för verkställighetsförfarandet är oskäligt och således att verkställighetsförfarandet är ogiltigt, kan domstolsavgörandet enbart ge konsumenten rättsligt skydd i efterhand i form av skadeersättning, ett skydd som är ofullständigt och otillräckligt och som inte utgör ett lämpligt eller effektivt medel för att hindra fortsatt användning av villkoret, vilket strider mot bestämmelsen i artikel 7.1 i direktiv 93/13 (beslut av den 6 november 2019, BNP Paribas Personal Finance SA Paris Sucursala București och Secapital, C-75/19, ej publicerat, EU:C:2019:950, punkt 32 och där angiven rättspraxis).
- 56 Till skillnad från de faktiska och processuella omständigheterna i målen Banco Popular Español och Banco de Valencia, och Sánchez Morcillo och Abril García, vilka avgjordes genom beslutet av den 14 november 2013 (C-537/12 och C-116/13, EU:C:2013:759) respektive domen av den 17 juli 2014 (C-169/14, EU:C:2014:2099), under vilka den nationella domstolen enligt nationell rätt inte fick förordna om säkerhetsåtgärder i avvaktan på att avtalsklausulerna skulle prövas i sak, har visserligen den domstol som prövar talan om ogiltigförklaring, vilken skiljer sig från verkställighetsförfarandet möjlighet att – i det nationella målet – vilandeförklara verkställighetsförfarandet.

- 57 Det framgår emellertid av kommissionens yttrande, vilket inte har bestritts av den rumänska regeringen, att en konsument som ansöker om uppskov med verkställighetsförfarandet i samband med en sådan separat talan vid den domstol som har att pröva målet om ogiltigförklaring är skyldig att ställa en säkerhet som beräknas på grundval av värdet av föremålet för fordran.
- 58 Det framgår av den rättspraxis som det hänvisas till i punkt 50 ovan att de kostnader som en talan vid domstol innebär i förhållande till beloppet av den bestridda skulden inte får avskräcka konsumenten från att väcka talan vid domstol för prövning av huruvida avtalsvillkor eventuellt är oskäligen (se, för ett liknande resonemang, dom av den 14 juni 2012, Banco Español de Crédito, C-618/10, EU:C:2012:349, punkt 54, dom av den 18 februari 2016, Finanmadrid EFC, C-49/14, EU:C:2016:98, punkterna 52 och 54, och dom av den 20 september 2018, EOS KSI Slovensko, C-448/17, EU:C:2018:745, punkt 46).
- 59 Det är sannolikt att en gäldenär som inte uppfyllt sina betalningsskyldigheter inte har de ekonomiska resurser som krävs för att ställa den nödvändiga säkerheten (dom av den 26 juni 2019, Addiko Bank, C-407/18, EU:C:2019:537, punkt 60). Detta gäller i än högre grad när, såsom generaladvokaten påpekade i punkt 58 i sitt förslag till avgörande, värdet av föremålet för fordringarna är avsevärt mycket högre – vilket tycks vara fallet i det aktuella målet – än det sammanlagda värdet på avtalet.
- 60 Mot bakgrund av det ovan anförda följer att artikel 6.1 och artikel 7.1 i direktiv 93/13 ska tolkas så, att de utgör hinder för en nationell lagstiftning som inte tillåter verkställighetsdomstolen, som ska pröva en invändning mot verkställighet, att, ex officio eller på begäran av konsumenten, pröva huruvida villkoren i ett avtal som ingåtts mellan en konsument och en näringsidkare och som utgör exekutionstitel, är oskäligen, eftersom den allmänna domstol, vid vilken en separat talan enligt lag kan väckas för prövning av huruvida villkoren i ett sådant avtal eventuellt är oskäligen, endast kan besluta om uppskov med verkställighetsförfarandet fram till dess att den har avgjort målet i sak vid ställande av en säkerhet till ett belopp som kan avskräcka konsumenten från att väcka och vidhålla en sådan talan.

Rättegångskostnader

- 61 Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i det nationella målet utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den hänskjutande domstolen att besluta om rättegångskostnaderna. De kostnader för att avge yttrande till domstolen som andra än nämnda parter har haft är inte ersättningsgilla.

Mot denna bakgrund beslutar domstolen (stora avdelningen) följande:

Artikel 6.1 och artikel 7.1 i rådets direktiv 93/13/EEG av den 5 april 1993 om oskäligen villkor i konsumentavtal ska tolkas så, att de utgör hinder för en nationell lagstiftning som inte tillåter verkställighetsdomstolen som ska pröva en invändning mot verkställighet att, ex officio eller på begäran av konsumenten, pröva huruvida villkoren i ett avtal som ingåtts mellan en konsument och en näringsidkare och som utgör exekutionstitel, är oskäligen, eftersom den allmänna domstol, vid vilken en separat talan enligt lag kan väckas för prövning av huruvida villkoren i ett sådant avtal eventuellt är oskäligen, endast kan besluta om uppskov med verkställighetsförfarandet fram till dess att den har avgjort målet i sak vid

ställande av en säkerhet till ett belopp som kan avskräcka konsumenten från att väcka och vidhålla en sådan talan.

Underskrifter